

1973 SEP 29

070.15 Népszabadság

244

6

NÉPSZABADSÁG

ŐK HUSZONNÉGYEZREN

Amíg az újság az olvasóhoz kerül

Ejféltájban a legnagyobb sebességgel forognak a nyomdai rotációs gépek. Fűrge ujjak spárgázák kötegekbe a szállítoszalagra kerülő újságokat, majd megrakott teherautók robognak az éjszakai város útjain. A pályaudvaron már indulásra várnak a postavonatok, hogy reggelre az ország minden táján friss újságot kapjanak az előfizetők s hogy hangzatos címmel kínálhassa portékáját a rikkancs.

Kevesen gondolnak rá, hogy ezt a munkát — amelyet hivatalosan hírlapterjesztésnek neveznek — hatalmas szervezet végzi. A társadalmi aktivistákat is számítva 24 ezren vannak, s közülük 16 ezer postás.

820 lap, 13 millió példány

A Magyar Posta 1951 tavaszán vette át az egész országban a hírlapterjesztés és -kézbesítés akkor még jóval kisebb feladatát. Azóta rengeteget fejlődött a hazai sajtó. Magyarországon jelenleg 820 újság jelenik meg, ezenkívül — nem tévedés — 12 ezer féle külföldi lap kerül a magyar olvasókhoz.

Természetesen a legnagyobb tételt a napilapok képviselik. Vegyük először a központiakat. Naponta mintegy háromnegyed millió, vasárnap még több Népszabadság, 280 ezer Népszava, 116 ezer Magyar Nemzet, 50 ezer Magyar Hírlap, 267 ezer Esti Hírlap és 200 ezer Népsport kerül az olvasóhoz. Vidéken 876 ezer példányban jelenik meg 21 napilap. Vagyis a napilapok egyszeri megjelenési példányszáma meghaladja a 2,5 milliót. Ezer lakosra 245 napilapot számolhatunk, s ezzel, az UNESCO által összeállított világstatisztikában Magyarország a 23. helyet foglalja el. A hetilapok és folyóiratok egyszeri példányszáma meghaladja a tízmilliót, tehát a hazai sajtótermékek összesen csaknem 13 millió példányban jelennek meg.

Válogatás a vonaton

Ezt a valóban hatalmas újságarajlatot nemcsak előállítani, hanem széthordani, eladni sem könnyű. Ennek bizonyítására képzeletben kísérjük végig a napilap útját a nyomdától az ország távoli pontján élő olvasóig.

A hatalmas újságkötegek szétválogatása már az éjszakai postavonaton megkezdődik. (Pontosabban: már előbb, a nyomdai expedíósteremben, ahol az előre leadott számok szerint eldöntik, melyik irányvonalra hány ezer vagy hány tízezer példányt kell küldeni.) A vonaton utazó postásoknak — tegyük fel, Debrecen felé megy a szerelvény — már a ceglédi állomásig szét kell válogatniuk a ceglédi körzet anyagát: valamennyi napilapból pontosan annyit adnak le az állomáson, amennyi a körzet előfizetőinek és

az újságárosoknak kell. Szinte egy percig sem pihenhetnek, mert a következő megállóhelyen, Szolnokon, majd a további állomásokon ugyanilyen, előre elkészített — szakmai nyelven: kötegelt — csomagokat várnak, amelyet a továbbiakban a helyi postahivatalok szortíroznak.

Ezt a munkát okos újítással gyorsította meg nemrég a pécsi postaigazgatóság: két emberük minden délután Budapestre utazik, majd hazafelé, az éjszakai postavonaton elvégzi azt a munkát, amelyre másutt csak a vonat érkezése után van mód: minden kézbesítő „napi adagjáv” külön-külön elkészítik, és ezzel nemcsak azt érik el, hogy Pécsen korábban jutnak a reggeli lapokhoz az emberek, hanem a megyeszékhelyről induló postajáratok is gyorsabban elvihetik az újságokat a megye városaiba, falvaiba.

Tízezer kézbesítő

A munka ezután már a kézbesítőkre vár. Több mint tízezer vannak ők, közülük 6400 úgynevezett egyesített kézbesítő, aki az újságokkal együtt levelet, pénzt is visz. Kívülük a nagyobb városokban 3800 újságkézbesítő dolgozik. Háztartásbeliek, egyetemisták vagy olyanok, akiknek a főállásuk mellett jól jön a hajnali órákban megkeresett pénz. Hogy reggelente hány lakás ajtaján vagy hány levélszekrényben helyezik el az újságot, azt nehéz volna kiszámítani. Mert hivatalosan ugyan 6,4 millió újság-előfizetőt tartanak nyilván, de ez nem ugyanennyi család. Hiszen sok helyre 4—5 lap is jár, tehát a címzettek száma jóval kevesebb.

Velük — és nemcsak velük — a hírlapkézbesítőnek nem egyszerű a kapcsolata. Hiszen elsőrendű anyagi érdeke, hogy a meglevő előfizetőket megtartsa, s melléjük szüntelenül újakat toborozzon. Nagyrészt az ő munkájuk eredményeként évek óta fokozatosan növekszik az előfizetők száma, holott — ez természetesen — akadnak olyanok, akik lemondják a korábban előfizetett újságot. Hazánkban ez az arány jóval alacsonyabb az európai átlagnál: havonta körülbelül 60 ezren mondanak le valamilyen lapot, elsősorban költözködés, nyaralás, a kézbesítés pontatlansága vagy esetenkénti elmaradása miatt. Ugyanakkor általában 80 ezer új előfizető jelentkezik. Így tehát évente 200—250 ezerrel nő a lapok előfizetői példányszáma.

Keves az utcai árus

Az újság talán az utcán még kelendőbb portéka lehetne. Nagy kár, hogy erre a régi igazságra csupán a legutóbbi esztendőben ébredtek rá a postán. Talán mert a rikkancs társadalmi státusát sokáig a múlt nem kívánatos örökségének tekintették, vagy mert

úgy gondolták, hogy az újságot elég kitenni a standra, s aki akarja, úgymint megveszi. A lényeg az, hogy amióta a zsebpénzüket kiegészíteni óhajító diákokat is látni az utcán újságkötegekkel, egyszeriben több lett az olvasó.

Persze, azért még koránt sincs minden rendben. Budapesten és a többi városban nagyon kevés — összesen kétezer — a hírlaparusító fulke. Ráadásul többségük amolyan bóde vagy még annak sem nevezhető tákolmány. Emiatt a fővárosi tanács megtiltotta a postának a csöppet sem esztétikus árusítóhelyek szaporítását. Az eredmény: tervpályázatot írtak ki, amelyre nagyon mutatós pavilonok tervei érkeztek, gyártásukat máris megkezdték, s jövőre remélhetőleg mi is megláthatjuk őket.

Ezt a külső korszerűsödést természetesen belső változásoknak is követniük kell a hírlapterjesztés egyre növekvő munkájában. Ahogy évek óta emelkedett a lapok száma és példányszáma, úgy vált mind nyilvánvalóbbá, hogy a növekvő számokat képtelen követni a sok embert foglalkoztató adminisztráció.

Gépesítés

Gépesíteni kell tehát, és ezt már el is kezdték: az ország 2300 postahivatalának az újságokkal kapcsolatos havi számaadását már komputer készíti el. Hamarosan ezt a gépet bízzák meg a nyilvántartással is, és így több száz embert mentesítenek a körülményes és bonyolult munkától. A közeljövő terve, hogy kötegelt- és újabb rakodógépek kerülnek a nyomdai expedíóshelyiségekbe és korszerűbb járművekkel gyorsítják a vidéki és külterületi kézbesítést.

Mindezzel — remélhetőleg — nemcsak a posta dolga válik könnyebbé, hanem az olvasóhoz is gyorsabban, pontosabban jut el az újság.

Medveczky László